

YüciDERGi

YÜCİTA-YÖRESEL ÜRÜNLER VE COĞRAFI İŞARETLER TÜRKİYE ARAŞTIRMA AĞI

COĞRAFI İŞARETLER DERGİSİ SAYI: 3 2023

Türkiye'nin Artık Ulusal Bir Coğrafi İşaretler Politikası Olmalıdır

L'Institut National de L'Origine et de la Qualité (INAO)

Geographical Indications (GIs): A Rich Heritage from Our Regions

Alanya Muzu

Türkiye'de Peynir

Alanya Muzu

EDITORIAL

COĞRAFI İŞARETLER DERGİSİ: YÜciDER-Gİ

SAHİBİ

*Yöresel Ürünler ve
Coğrafi İşaretler Araştırma
Derneği (YÜciDER) adına
Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu*

EDİTÖR

*Doç. Dr. Mehmet Zambak
Editör Kurulu:
Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu
Prof. Dr. Ummuhan Gökova
Doç. Dr. Mehmet Zambak
Dr. Kemalettin Taşdan
Yük. Müh. Cem Kösemeci
İrfan Önal*

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Prof. Dr. Selim Çağatay

DANIŞMA KURULU

*Prof. Dr. Jean-Louis Rastoin
Prof. Dr. Beraat Özçelik
Prof. Dr. Seval Sevgi Kırdar
Dr. Pınar Nacak
Emilie Vandecandelaere
Prof. Dr. Selma Tozanlı
Prof. Dr. Gerard Ghersi*

İLETİŞİM ADRESİMİZ

*ASSİM Abdullah Sevimçok
Sivil Toplum ve İnovasyon Merkezi
Ofis No. 135, Doğuyaka Mah.
1219 Sk. No:9,07300
Muratpaşa / Antalya*

GRAFİK TASARIM VE

UYGULAMA

*Erdem Tekiner
www.erdemtekiner.com*

BASIM

*Filmon
Organize Sanayi Bölgesi Eskoop
Sanayi Sitesi B1 Blok No.35 34306
İkitelli İstanbul Türkiye
Tel: +90 212 671 57 40*

Haziran 2023

ISSN 2757 - 8550

YÜciTA - YÜciDER 2023

YÜciDER-Gİ'nin amacı kamuoyunda coğrafi işaretlerle ilgili farkındalık yaratan, konu ile ilgili Türkiye ve Avrupa Birliği uygulama ve gelişmelerini yakından izleyen bir araştırma ve bilgi platformu oluşturmaktır. Coğrafi işaretlerin disiplinlerarası bir konu olması sebebiyle Dergide yayınlanacak çalışmalar ekonomik, hukuk, kültür, gıda ve tarım, gastronomi, biyoloji ve turizm gibi çeşitli alanlardan olabilir. Yurdumuzda coğrafi işaretler konusundaki yayınların kısıtlı olması YÜciDER-Gİ'nin yaşama geçirilmesini tetikleyen temel unsur olmasına rağmen, derginin boşluk kapatma gibi bir iddiası söz konusu değildir.

Bilimsel makalelere de açık olmasına karşın YÜciDER-Gİ hakemli ve bilimsel bir dergi değildir. Dergide Türkçe yanında İngilizce ve Fransızca çalışmalara da yer verilmektedir. Derginin katı yazım kuralları olmamakla birlikte coğrafi işaretlerle ilgili olan, yayın kurallarımıza uygun ve Editör Kurulumuzun onayından geçen her yazıya dergimiz açıktır. Editör Kurulu gelen çalışmaların yayınlanması konusunda tek yetkili birimdir. Dergiye gönderilen yazıların farklı bir versiyonu veya benzeri bir başka yayın organında daha önce yayınlanmışsa yazarlar bunu belirtmek zorundadır. Dergide yayınlanan çalışmaların sorumluluğu yazarlarına aittir.

YÜciDER-Gİ'ye sunulacak çalışmalar selimcagatay@yahoo.com adresine gönderilebilir. Dergimize www.yucita.org adresinden ulaşılabilir.

İÇİN DEKİ LER

63

129

04 GİRİŞ

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu

EDİTÖRDEN

Prof. Dr. Selim Çağatay

15 ULUSLARARASI YAKLAŞIMLAR

L'INSTITUT NATIONAL DE L'ORIGINE
ET DE LA QUALITÉ (INAO)

Jean-Louis Buer

ULUSAL MENŞE VE KALİTE ENSTİTÜSÜ (INAO)

Çeviri: Prof. Dr. Selma Tozanlı

SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA SİSTEMLERİ VE
COĞRAFİ İŞARETLER

Dr. Ayşegül Selışık

GEOGRAPHICAL INDICATIONS (GIS):
A RICH HERITAGE FROM OUR REGIONS

Branka Tome

COĞRAFİ İŞARETLER (CI): BÖLGELERİMİZİN
ZENGİN MİRASI

Çeviri: Prof. Dr. Selim Çağatay

SOMMET INTERNATIONAL D'ISTANBUL SUR LES
INDICATIONS GÉOGRAPHIQUES

Claude Vermot-Desroches

İSTANBUL ULUSLARARASI COĞRAFİ
İŞARETLER ZİRVESİ

Çeviri: Prof. Dr. Selma Tozanlı

YÜCİDER-Gİ: UN OUTIL PERFORMANT DE PARTAGE DE
CONNAISSANCES ET DE PROMOTION DES PRODUITS DE
TERROIR DE LA TURQUIE

Prof. Dr. Jean-Louis Rastoin

YÜCİDER-Gİ: TÜRKİYE'NİN YÖRESEL ÜRÜNLERİNİ
TANITMAK VE BİLGİ PAYLAŞIMI İÇİN GÜÇLÜ BİR ARAÇ

Çeviren: Prof. Dr. Selma Tozanlı

51 YÖRELER

DİYARBAKIR GASTRONOMİ KÜLTÜRÜ, TESCİLLİ
COĞRAFİ İŞARET VE LEZZETLERİ: MEZOPOTAMYA
GASTRO DİYARI

Mehmet Kaya

EGE'NİN İNCİSİ İZMİR VE COĞRAFİ İŞARETLERİ

Dr. Pınar Nacak

GÜNEŞİN DOĞDUĞU KENT SAMSUN'DA
COĞRAFİ İŞARETLER

Ars. Gör. Dr. Eren Canbolat

85 ÜRÜNLER

SIİRT PERVARI BALI

Doç. Dr. Aslı Özkök

BİR BAŞKA TAT, BİR BAŞKA LEZZET,
BİR BAŞKA ZEYTİNYAĞI: MİLAS ZEYTİNYAĞI

Osman Olcay Akdeniz

ANTALYA'NIN COĞRAFİ İŞARETLERİ: ALANYA MUZU

Doç. Dr. Mehmet Zambak

BU KADİM TATLIYI YEMEDEN OLMAZ: BURDUR
KABAK HELVASI

Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu

İSTANBUL'UN İLK TESCİLLİ COĞRAFİ İŞARETİ: ŞİLE BEZİ

Cem Kösemeci ve Cemre Tokatlı

138 7 BÖLGEDEN 7 TESCİLLİ YEMEK

ADANA ANALI KIZLI, ADAPAZARI KABAK TATLISI,
İZMİR KUMRUSU, SIİRT PERDE PİLAVI, SİNOP MANTISI,
TANDIRDA VAN BALIĞI, YOZGAT ARABAŞISI

Nilhan Aras

145 ÖZEL KONU: PEYNİR

TÜRKİYE PEYNİR HARİTASI VE COĞRAFİ İŞARET
TESCİLLİ PEYNİRLER

Prof. Dr. Seval Sevgi Kırdar

ÇORUM KARGI TULUMU

Berrin Bal Onur ve Neşe Aksoy Biber

VAN OTLU PEYNİRİ

Berrin Bal Onur ve Neşe Aksoy Biber

KAZDAĞI EFSANESİ: EZİNE PEYNİRİ

Prof. Dr. Yonca Karagül Yüceer

KARS DEYİNCE AKLA PEYNİR, PEYNİR DEYİNCE
KARS KAŞARI GELİR

Dr. Öğr. Üyesi. Asya Çetinkaya

PEYNİRDE BİR FRANSIZ KLASİĞİ: EPOÏSSES

Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu

PARMIGIANO REGGIANO EFSANESİ

Berrin Bal Onur ve Neşe Aksoy Biber

162

458

580

603

203 360 DERECE COĞRAFI İŞARETLER

TÜRKİYE'NİN COĞRAFI İŞARET TESCİLLİ KAYISILARINA İLİŞKİN SAHADAN YANSIMALAR: ZİNCİRLERE İLİŞKİN PROBLEMLER VE FİYAT OLUŞUMU

Prof. Dr. Selim Çağatay ve Gökhan Aktoprak

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE COĞRAFI İŞARETLER: HER YOL COĞRAFI İŞARETLERE ÇIKIYOR!

Ayşin Işıkgöce

TARIM, TURİZM VE KÜLTÜRÜN BAĞLANTI NOKTASI: COĞRAFI İŞARETLER VE GASTRONOMİ

İrfan Önal

TÜRKİYE COĞRAFI İŞARET TESCİLLİ ÜRÜNLERDE POTANSİYELİNİ ORTAYA ÇIKARMA YOLUNDA

Cumhur Akbulut

AVRUPA BİRLİĞİ COĞRAFI İŞARETİ TESCİLLİ İLK VE TEK TÜRK ZEYTİNYAĞI: MİLAS ZEYTİNYAĞI

Doç. Dr. Tayfun Çukur ve Doç. Dr. Figen Çukur

ZİYARET ETTİĞİMİZ ŞEHİRLERİ EN İYİ NASIL TANIRIZ? COĞRAFI İŞARETLERİN GASTRONOMİK DEĞERE DÖNÜŞÜMÜ

Yasmina Lokmanoğlu

ALMAN BİRASI VE OKTOBERFEST

Peri Banu Nemitlu Ertike

TARIM SEKTÖRÜNDE GELECEĞE UMUTLU BAKIŞ, "YAPAY ZEKÂ TEKNOJİLERİ" GENÇLERİ TARIMA YÖNLENDİRİYOR

Işıl Yılmaz Yorgun

255 SLOW FOOD-TERRA MADRE

TERRA MADRE 2022 ULUSLARARASI GASTRONOMİ FUARI / İTALYA

Berrin Bal Onur ve Neşe Aksoy Biber

TERRA MADRE ANADOLU/İZMİR 2022

Şevket Meriç

273 YÜCİTA FAALİYETLERİ

YÜCİDER GENEL KURULU

YÜCİTA ERDEK ÇALIŞTAYI 23-26 HAZİRAN 2022

METRO 3. İSTANBUL ULUSLARARASI COĞRAFI İŞARETLER ZİRVESİ 07-09 AĞUSTOS 2022

Zirve

YüciTA Uygulamalı Çalıştayı

GASTRONOMİ FESTİVALLERİ -

- GastroRize 25-28 Ağustos 2022 -

- GastroAntep 14-18 Eylül 2022

YüciTA Antep Çalıştayı 15 Eylül 2022

IV. Uluslararası Gastronomi Festivali 15-18 Eylül 2022

- Uluslararası Adana Lezzet Festivali 07-09 Ekim 2022

- Diyarbakır Sur Kültür Yolu Festivali 08-16 Ekim 2022

Sur Kültür Yolu Gastro-Diyarbakır Buluşmaları

Çeltik Hasadı, Karacadağ Pirinci

Gastronomi Sohbetleri

Diyarbakır Burma Kadayıfı

- 1.Uluslararası Tarsus Festivali 04-06 Kasım 2022

Festival

Mersin'den Kadın Kooperatifi

Gazi Tekir Çiftliği

YERLİ MALI HAFTASI

ANADOLU BİLİŞİM BULUŞMALARI

ORİJİN'DEN

223 ÖDÜL VE PLAKETLERİMİZ

GÜVENİLİR ÜRÜN PLATFORMU, "FEED THE FUTURE" ÖDÜLÜ

ERDEK PLAKETİ

METRO TÜRKİYE PLAKETİ

GAZİANTEP PLAKETİ

SİNOP KOTRASI

ÜÇÜNCÜ SAYIMIZA KATKI VERENLER

OKUYUCULARA ÇAĞRI

EKLER

TÜRKİYE'NİN ARTIK ULUSAL BİR COĞRAFİ İŞARETLER POLİTİKASI OLMALIDIR

YÜciDER-Gİ okurlarına merhaba. Dergimiz 2. sayısının sizlere ulaşmasından bu yana tam bir yıl geçti. Yayın hayatımızın da 3 yılına girmiş bulunuyoruz. Gönüllü bir araştırma ağı olarak özellikle finansman konusunda karşılaştığımız önemli güçlüklerle rağmen ülkemize sunduğumuz bu hizmette ulaştığımız aşamadan büyük onur ve mutluluk duyuyoruz. Bu nedente başta YÜciTA gönüllüleri olmak üzere dergimizi destekleyen tüm kişi ve kurumlara yürekten teşekkür ederiz.

Coğrafi işaretler alanında dünyada gerçekleştirilen ilk periyodik olan YÜciDER-Gİ'nin 1. sayısı gibi, 2. sayısı için de gerek yurtiçinden ve gerekse yurtdışından bizleri onurlandıran geri dönüşler aldık. YÜciTA'nın coğrafi işaretler konusunda Türkiye'de ve uluslararası alanda sağlam deneyime sahip, benzersiz bir platform olduğunu belirten okurlarımız ilk sayı gibi, ikinci sayının da dopdolu, heyecan verici, esinlendirici, yurt sevgisiyle dolu, bilimsel,

teknik, ekonomik ve kültürel katkıları nedeniyle tüm kütüphanelerde bulunmayı hak eden ansiklopedik bir kaynak eser olduğunu, coğrafi işaretlerin ayrıntılı tanıtımını ve özellikle ülkemiz coğrafi işaretleri ile ilgili gelişmeleri okuyup anlamalarını sağlayan ve Türkiye ile dünya'dan seçilmiş coğrafi işaretleri tanıtan kapsamlı ve çok değerli bir bilgi kaynağı olduğunu tekrarladılar.

Değerli okurlarımız, bildiğiniz gibi YÜciTA, gönüllü bir araştırma ağı. Misyonu, ülkemize ideal bir coğrafi işaretler sisteminin kazandırılabilmesi için çaba harcamak, coğrafi işaretlerin daha iyi korunmasını ve tanıtımını sağlamak. Kasasında para değil Türkiye sevgisi var. Uluslararası kuruluşların bile takdirini kazanmış ve coğrafi işaretler alanında Türkiye'nin en önemli sivil aktörü olan YÜciTA, her şeyin parayla ölçüldüğü günümüzde kanımızca ülke sevgi ve tutkusuyla nelerin yapılabileceğini kanıtlayan emsalsiz bir örnek.

Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşullar nedeniyle basım maliyetlerinin inanılmaz arttığı bir dönemde finansman olanakları kısıtlı bir araştırma ağının tek başına böyle kaliteli bir yayının üstesinden gelmesi takdir edersiniz ki olanaksız. Bu nedenle büyük emek ve zaman harcayarak gerçekleştirilen YÜCiDERGİ'nin bu sayısı da imece ruhuyla basıldı. Bu konuda çağrılarımıza duyarsız kalmayan başta YÜCiTA gönüllüleri olmak üzere, Migros Ticaret A.Ş.'ne, Carrefour-SA'ya, Barilla Gıda A.Ş.'ne, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası'na, Gusto Gıda Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne, UNO'ya, Altıncılıç Gıda'ya, İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne, BEE'Ö Propolis'e, Ezine Peynirini ve Mandıracılarını Koruma, Geliştirme ve Tanıtma Derneği'ne, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'na, Büyülübağ'a, Endemigo'ya, Adres Patent'e, Pınarbaşı Kavurma'ya, kadim dostlarımız Hasan Sarvan ve eşi Prof. Dr. Fulya Sarvan'a, sevgili Tarık Duru'ya ve son olarak uyguladığı özel fiyat nedeniyle Filmon Ofset'e sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

En büyük teşekkürümüz ise şüphesiz yoğun çaba ve emek harcayarak dergimize kazandırdığı etkileyici tasarım, şık ve estetik mizanpaj nedeniyle sevgili Erdem Tekiner için. Bu konuda okurlarımızdan öylesine çok övgü aldık ki YÜCiTA olarak ona ne kadar teşekkür etsek azdır. Sevgili okurlar 2022 yılı YÜCiTA için son derecede verimli geçti. 2012 yılından beri yılda iki kez düzenlediğimiz ve pandemi nedeniyle ara vermek zorunda kaldığımız çalıştaylarımıza geri döndük. 2022 yılına ait tüm çalışmalarımızı Derginizin "YÜCiTA Faaliyetleri" bölümünde okuyabilirsiniz. Burada onlardan birkaçına değinmekte yarar var.

2022 yılının ilk çalıştayını Erdek Ticaret Odası ile birlikte 24-25 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirildi. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği TOBB ile Marmara Adalar Belediyesi'nin desteklediği ve Erdek Ticaret Odasının "Adakarası Üzümü" tescil başvurusu nedeniyle düzenlenen çalıştay "Balıkesir'in Coğrafi İşaretler Serüveni ve Türkiye Şarapçılığında Önemli bir Terroir: Avşa" başlıklarını taşıyan iki oturumdan oluşuyordu. Çalıştay üretim bölgesi Avşada ve geniş üretici katılımı ile yapıldı. Saha çalışmalarında bağlar ve şaraphaneler gezildi. Yüksek bilimsel düzeyi ve harika organizasyonu ile hepimizi onurlandıran çalıştaya ev sahipliği yapan Erdek Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Özlem Sarı'ya ve destekleri için TOBB ve Adalar Belediyesi'ne, seminere emeği geçen başta Ticaret Odası Genel Sekreteri Dilek Güneş olmak üzere tüm Oda mensuplarına yürekten teşekkür ederiz. Bu arada Ocak ayı başında Avşa Adakarası Üzümü'nün tescil haberini almamız Erdek Çalıştay'mızın önemi ve anlamını bir kat daha arttırdı. Metro Toptancı Market'in "Yerelden Küresele: Dünya Kadar Yöre" başlığını taşıyan ve YÜCiTA'nın da destekleyici

kurumlar arasında yer aldığı "3. İstanbul Coğrafi İşaretler Zirvesi" 8-9 Eylül 2022 tarihlerinde Gastronometro'nun ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Metro'yu 2012 yılında coğrafi işaretlerle tanıştıran ve onu coğrafi işaretlerle ilgili projelerinde destekleyen YÜCiTA "3. İstanbul Coğrafi İşaretler Zirvesi"ne de yabancı konuşmacılar Branka Tome ve Claude Vermot-Desroches'un katılımını sağlayarak, ayrıca oturumlara moderatör ve konuşmacı olarak katkıda bulunarak yardımcı oldu. Bol katılımlı Zirve gerek organizasyon kalitesi ve gerekse bilimsel düzeyi ile göz doldurdu. Coğrafi işaretlerimize ivme kazandıran bu faaliyetleri nedeniyle Başta Metro CEO'su Sinem Türüng olmak üzere organizasyona büyük emeği geçen Metro Gıda Kategori Müdürü ve YÜCiTA üyesi sevgili Birol Uluşan ve ekibine çok teşekkür ederiz.

İstanbul Zirvesinin önemli bir tarafı da ertesi günü düzenlenen YÜCiTA çalıştaydı. Avrupa Komisyonu Coğrafi İşaretler Birimi Başkan Yardımcısı Branka Tome'nin damgasını vurduğu ve YÜCiTA üyeleriyle yoğun tartışmaların yaşandığı bu çalıştay her halde hafızalardan silinmeyecek. Sayın Tome'nin daha sonra Brüksel'den yolladığı mesajla çalıştayda YÜCiTA üyelerinin büyük bilgi birikiminin yanı sıra, Türkiye'deki CI sektörü için gerçek bir gelişim yolu gördüğünü belirtmesi hepimiz için büyük mutluluk oldu.

YÜCiTA 2022 yılı 2. çalıştayını, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ve Gaziantep'i Geliştirme Vakfı (GAGEV) ile birlikte 15 Eylül 2022 tarihinde Gaziantep'te gerçekleştirildi. Bu çalıştayın yapılması çok önceden planlandığı halde gerçekleşmesi pandemi nedeniyle mümkün olmamıştı. "Sürdürülebilir bir Gastronomi ve Turizm için Coğrafi İşaretlerin Önemi ve Gaziantep Örneği" başlığını taşıyan çalıştay ertesi günü başlayacak "Gaziantep Uluslararası Gastronomi Festivali"nin açılışını oluşturuyordu. YÜCiTA 2015 yılından beri Coğrafi işaretler konusunda Gaziantep Büyükşehir Belediyesine destek oluyor. Konuya ciddi biçimde eğilen ve bu amaçla bünyesinde bir kurumsal yapılanma oluşturan Belediye tek başına 37 tescile sahip. Gaziantep halen sahip olduğu 100 tescille coğrafi işaretlerde Türkiye'nin lider kenti. 100. tescil Gaziantep Malhitalı Aşısı ile 19.12.2022 tarihinde alınmış ve Büyükşehir Belediyesine ait.

Sayın Fatma Şahin'in YÜCiTA'ya hitaben "coğrafi işaretlerin ne anlama geldiğini sizlerden öğrendik, sizlerle birlikte bu yolculukta çok önemli bir noktaya geldik, coğrafi işaretler bilgi birikimi ve deneyim istiyor. Bu bakımdan bu heyete özellikle teşekkür ediyorum" sözleri çalıştay açılış konuşmasına damgasını vurdu. Gaziantep Çalıştay'ını 3 gün süren ve uluslararası boyutu giderek büyüyen Gastronomi Festivali izledi.

Çalıştay saha çalışmaları kapsamında Belediye Tarım Okulu, seralar ve üretim tesisleri gezildi. Bunu Halfeti gezisi ve kurutmalık biber ve patlıcan sahalarının ziyareti izledi.

Kadim şehir Gaziantep'e hizmet etmenin kendisi için onur olduğunu her zaman beyan eden Başkan Sayın Fatma Şahin'e çalışmaya gösterdiği yakın ilgi ve sıcak ev sahipliği için, Büyükşehir Belediyesi Tarım Dairesi Başkanı Kenan Seçkin'e ve Coğrafi İşaretler Şube Müdür'ü Şeyda Ceylan'a da mükemmel çalıştay organizasyonu ve emekleri için yürekten teşekkür ederiz.

Sevgili okurlarımız, YÜciTA 2022 yılı içinde sayısız plaket ve ödüle layık görüldü. Coğrafi işaretler alanındaki hizmetlerimiz ya da yayınlamayı başardığımız dergilerimiz nedeniyle verilen ve bizi çok gururlandıran bu plaket ve ödüllerin şüphesiz hepsi çok değerli. Ancak bunlardan birisini sizlerle paylaşmaktan onur duyuyoruz.

Güvenilir Ürün Platformu tarafından Tarım ve Orman Bakanlığı başta olmak üzere birçok kurumun desteği ile "Geleceği Besle" mottosuyla düzenlenen Güvenilir Ürün Zirvesi ve alanının En'lerinin ödüllendirildiği Feed The Future Ödül Töreni 24 Ekim 2022 tarihinde İstanbul Crowne Plaza Florya da gerçekleştirildi.

Feed The Future yarışmasına en iyi STK kategorisinde başvuran YÜciTA, yarışmada ödüle layık görüldü. Törende ödülümüzü YÜciTA Kurumsal İletişim ve Halkla İlişkiler Kurul başkanı sevgili Merve Ekinci, Güvenilir Ürün Platformu Bilimsel Danışma Kurulu Başkanı Sayın Aslı Elif Tanuğur Samancı'nın elinden aldı. Bizi bu değerli ödüle layık gören saygıdeğer jüri üyelerine teşekkür ederiz.

Sevgili okurlar YÜciDER-Gİ'nin bu sayısında da yurtiçi ve yurtdışından çok değerli isimler yer alıyor. Yurtdışından Avrupa Birliği coğrafi işaretlerle ilgili Birim (B3) başkan yardımcısı Branka Tome, Coğrafi İşaretlerde Fransa Mucizesinin yaratıcısı "Köken Adlandırmaları ve Kalite Ulusal Enstitüsü" nün (INAO) 2009-2012 tarihleri arasında Direktörlüğünü yapan Jean-Louis Buer, UNESCO Dünya Gıda Kürsüsü Kurucusu ve Bilimsel Danışmanı, Montpellier Sup-Agro öğretim üyesi Prof. Dr. Jean Louis Rastoin ve OriGIn Yönetim Kurulu önceki başkanı Claude Vermot-Desroches dergimize yazmayı kabul ettiler. Bizi çok mutlandıran bu zarif davranışları nedeniyle kendilerine çok teşekkür ediyoruz. Değerli okurlarımız dergimizin 2. sayısında başlattığımız özel bölüm bu sayımızda da yer alıyor. O sayımızda özel bölüm konu başlığı "Bal"dı. Hatırlarsanız orada Maçahel Bal'ını kaleme alan, Maçahel

projesinin yaratıcısı ve Tekfen Holding'in kurucusu değerli büyüğümüz Nihat Gökdemir idi. Ne yazık ki kendisini kısa bir süre önce kaybetmiş bulunuyoruz. Burada YÜciTA olarak sevgili Nihat Gökdemir'i şükran ve özlemle anıyoruz. Bu sayımızın özel konu başlığı ise "Peynir".

Türkiye peynir zengini bir ülke. Halen deşifre edilmiş 200'ün üzerinde peynirimiz var. Bunlardan 34'ü tescilli, 25'i de tescillerini bekliyor. Ayrıca Ezine Peyniri de AB yolunda. Nitekim tescil başvurusu Komisyon'un 05.01.2023 tarihli kararıyla kabul edilmiş bulunuyor. Peynir Atlası ile başlayan özel bölümde zevkle okuyacağınız dördü Türk, biri İtalyan biri de Fransız tam 6 peynir yer alıyor.

Sevgili okurlar geçen sayımızdan bu yana ülkemizin coğrafi işaretlerle ilgili yaklaşımında herhangi bir değişiklik söz konusu değil. Nitekim kamu güçlerinin coğrafi işaretleri sadece tescilden ibaretmiş gibi algılama alışkanlığı hep sürüyor. Tescil, ürünün kayıt altına alınması, üretici ve tüketicilerin haksız rekabete karşı korunması ve tüketicilerin aydınlatılmasını sağlıyor. Bundan sonraki aşamalar ise yönetim ve denetim. Ancak sistemin kaldırıcıları olan "yönetim" ve "denetim" konularında herhangi bir gelişme söz konusu değil. Bütün çalışmalar tescillerde yoğunlaşmış durumda ve ülkemizde tabiri caizse bir tescil furyası yaşanıyor. Bu nedente uygulamalar kendisinden beklenen sonuçları doğurmuyor. Oysa çok tescil coğrafi işaretleri itibarsızlaştırır, onları öldürür. Ayrıca verilen tescillerde de ürün gruplarına dayalı yıllardır süregelen çok önemli hata, yanlış ve karmaşalar söz konusu.

Türkiye halen dünyanın en çok tescilli coğrafi işaretine sahip olan ülkesi. Yılda verilen tescil sayısı bakımından da lider. TürkPatent verilerine göre Türkiye'nin 1 Ocak 2023 tarihi itibarıyla sahip olduğu tescil sayısı 1.299. Bu sayı Avrupa Birliği ülkeleri İtalya (316), Fransa (259), İspanya (203), Portekiz (143) ve Yunanistan'ın (115) birlikte sahip oldukları tescil sayıları toplamından (1036) bile fazla.

Yine TürkPatent verilerine göre 2022 yılında 315 coğrafi işaretimiz tescillenmiş, 27 ülkeli Avrupa Birliği'nde bu sürede tescillenen coğrafi işaret sayısı ise sadece 38 ve ülke başına 2 tescil bile düşmüyor.

Verilen tescillerin tescil sahiplerine göre dağılımında da bir değişiklik söz konusu değil. Nitekim konunun asıl sahibi üreticiler açısından olumsuz bir tablo mevcut. Oysa üreticilerin içinde olmadığı bir Cİ sisteminin yürümesi mümkün değil. Çünkü coğrafi işaret uygulamalarında örgütlenmeleri, üretim şartnamesi dahil projelerini hazırlamaları üreticilerin işi, ayrıca ürünlerinin fikri mülkiyet hakkının korunmasından kaynaklanan katma değerden faydalanmaları gerekenler de üreticiler.

Yasamızın başvurularda üretici örgütlerine öncelik tanınmasına rağmen işin başında ve merkezinde olmaları gereken üreticilerimiz ne yazık ki süreçte yok gibiler. Nitekim, kooperatifler ve üretici birliklerinin tescillerdeki payları toplamı sadece %4. Onları sisteme entegre edecek formüller de henüz yaşama geçirilebilmiş değil. Tescillerdeki en büyük pay (%84,5) üretici olmayan kurumlara ait. Bunların başında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği TOBB (%39) geliyor. Onu, belediyeler (%35), vilayet (%5,8) ve kaymakamlıklar (%4,7) izliyor. Hiçbir ülkede rastlanmayan bu durum sistemi büyük ölçüde zaafa uğrattıyor. Bu kurumları öz varlıklarımıza sahip çıkma konusundaki duyarlılığı için belki takdir etmek gerekiyor, ancak cehenneme giden yolun iyi taşlarıyla döşeli olduğu da bilinen bir gerçek. Nitekim büyük emek ve masraflardan sonra alınan tescil belgelerinin duvarlara asılmakla kalındığı hepimizin malumu.

Sevgili okurlar geçen sayımızdan bu yana coğrafi işaret yönetişimi ve denetimi konusunda da belirttiğimiz gibi bir ilerleme söz konusu değil. Oysa bu husus 21 Kasım 2019 tarihinde kamuoyuna açıklanan Tarım ve Orman Şurası kararları içinde yer almıştı.

Coğrafi işaret yönetişimi, tescil sahibinin tescilden kaynaklanan görevlerini belirtiyor. Nitekim bu kurumlar üretim zincirinin rasyonel çalışması ve ürünün korunmasına ve savunmasına yönelik tüm faaliyetleri gerçekleştirmekle sorumlu. Bu çerçevede üreticilerin köken adı kurallarına uygun üretim yapmalarını sağlamak, (iç denetim), ürünle ilgili inceleme ve araştırmalar yapmak, üreticilere teknik hizmet sunmak, köken adının sahte ve hileli kullanımını takip etmek ve köken adı tanıtım ve reklamını yapmak temel görevleri. Ülkemizde sistemin bloke olmasına neden olan yönetim sorunu kaynağını yasal boşluktan alıyor. Çünkü yasamızda tescil sahibinin tescilde doğan hakları belirtildiği halde, görevlerine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmuyor. Oysa AB tüzükleri ve INAO'nun WEB sayfasında bu görevler ayrıntılı bir biçimde belirtilmiş.

Coğrafi işaret denetimi ise özel bir denetim olup, tescilli ürünlerin üretim şartnamelerinde tanımlanan özelliklere sahip olduğundan ve şartnamedeki kurallara göre üretildiklerinden emin olmayı sağlıyor. Sisteme meşruiyetini veren de denetim. Kalitede sürdürülebilirlik ancak denetimle mümkün oluyor. Kısacası, denetimsiz bir coğrafi işaretler sistemini düşünmek olası değil.

Türkiye uygulamalarında denetimlerle ilgili de önemli sorunlar söz konusu. Nitekim tescil sahibi kurumlarımızın

yapmak zorunda oldukları "iç denetim" konusunda çok önemli zaafaları bulunuyor. Dış denetimlerde ise gerçekleştirilen kamu ayaklı uygulama tatmin edici olmaktan çok uzak. Bu alanda AB standartlarına göre akredite olmuş bağımsız, tarafsız ve donanımlı özel denetim kuruluşları da yaşama geçirilebilmiş değil.

Tüm bu nedenlerle ülkemizde çeyrek asırdan beri sürdürülen uygulamalardan beklenen sonuçlar ne yazık ki alınamıyor. Bunun da temel nedeni belirtildiği gibi sistemin ana unsurlarını oluşturan coğrafi işaret yönetişimi ve denetimindeki yetersizlikler. Verilen tescillerin katma değer yaratamamasının başlıca nedeni de bu.

Oysa 2. Sayımızda da vurgulandığı gibi 21 Kasım 2019 tarihinde açıklanan "III. Tarım Orman Şûrası" kararları ile coğrafi işaretler için yeni bir sayfa açılmıştı. Günümüze dek gerçekleştirilen en geniş katılımlı Şûra olarak kayıtlara geçen ve sonuç bildirgesi bizzat Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan "3. Tarım Orman Şûrası" kararlarınının 38. Maddesi 24 yıldır dostlar alışverişte görsün mantığı ile yürütülen coğrafi işaret uygulamalarına radikal bir çözüm getirmişti. Nitekim adı geçen maddede "Coğrafi işaretlerin yönetim ve denetleme süreçlerinin gözden geçirilerek mevzuatın tamamlanması" öngörülmüştü. Ancak aradan geçen 3,5 yıla rağmen Türkiye coğrafi işaretler uygulaması için devrim niteliğinde olan bu madde ile ilgili ne yazık ki herhangi bir gelişme söz konusu değil. Ayrıca konu ile ilgili kamu otoritelerinin inanılmaz ilgisizlik ve duyarsızlığını anlamak da oldukça güç.

Bu vesile ile bir kez daha ve altını çizerek belirtilmekte yarar var. **Coğrafi işaretler sistemi bir sacayağına benzer. Ayaklardan ilki tescil, ikincisi yönetim, üçüncüsü ise denetimdir. Sistemin başarısı bu bileşenlerin mutlak uyumlu ve etkin çalışmasına bağlıdır.**

Coğrafi işaret potansiyeli son derecede zengin olan Türkiye'de bu eşsiz ürünlerin kayıt altına alınması, korunması, geliştirilmesi ve gelecek nesillere devri ancak iyi işleyen bir "Coğrafi İşaretler Sisteminin" kurulması ile mümkündür.

YÜcİTA olarak artık Türkiye'nin bir coğrafi işaretler politikasının olması ve popülist yaklaşımlara son verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Popülist yaklaşımın son örneği TürkPatent'in 10 coğrafi işaretimiz için Avrupa Komisyonu'na tescil başvurusunda bulunmasıyla 5 Ocak 2023 tarihinde yaşandı. Bu fırsatla Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, uluslararası coğrafi işaret seferberliği başlattıklarını ifade ederek AB nezdinde

coğrafi işaret sayısını 100'e çıkartacaklarını belirtti. Sayın Bakan çok haklı. Coğrafi işaretlerde bir seferberlik gerekli, ancak bu seferberlik 27 yıldır başarısız olan coğrafi işaretler sisteminin kurulmasına yönelik olmalı. Bu gerçekleştirilemediği için tesciller katma değer yaratmıyor. Ulusal tescillerde olduğu gibi AB tescillerinde de önemli sorunlar yaşanıyor. Nitekim AB tescilinden sonra Malatya Kayısı'nın fiyatı %35 düştü. Bu dünya coğrafi işaretler tarihinde bir ilk. Bu koşullar altında AB nezdinde coğrafi işaret sayımız 1.000'e çıkarsa ne olur? 27 ülkeli AB'de korunan Antep baklavası Antep'te korunamıyor. Ayrıca çok yorucu, stresli ve yüksek maliyetli olan, uzun zaman alıcı AB tescilleri sonunda tescilli ürünlerin ihracatında AB amblemleri kullanılmamakta, bu yüzden Türkiye her sene milyonlarca dolar zarara uğratılmaktadır. Okurlarımızın bu konuda dergimiz 2. Sayısında Peri Banu Nemutlu Ertike'nin "Türk Coğrafi İşaretlerinin Almanya'da Amblem Kullanımı Üzerine İzlenimler" başlıklı makalesini okumalarını şiddetle öneririz. Yazarın da belirttiği gibi Almanya'da satılan başta Aydın İnciri ve Malatya Kayısı olmak üzere AB tescilli ürünlerimizin paketleri ya da ambalajları üzerinde AB amblemleri yok. Bu nedende kurumlarımızın tescil almak için niçin Brüksel'in kapısını çaldıklarını anlamakta mümkün değil. Aynı sorun ulusal tesciller için de geçerli. Sonuç olarak çeyrek asırlık uygulamaya rağmen coğrafi işaretlerde geline aşamanın hiç de parlak olmadığı söylenebilir. 27 yıl kaybedilmiş, popülist uygulamalarla coğrafi işaretlerimiz itibarsızlaştırılmıştır. Konunun öneminin iyi anlaşılammış olması, ilgisizlik ve popülizm ne yazık ki bu tablonun temel aktörleri olmuşlar ve Türkiye dünyanın hiçbir ülkesinde rastlanmayan, tabiri caizse sui-generis bir coğrafi işaretler uygulamasını yaratmayı başarmıştır. Oysa belki de hiçbir ülkenin sahip olmadığı coğrafi işaret potansiyeli Türkiye için büyük bir şans, büyük bir fırsat olup, iyi değerlendirilmesi halinde ülkemiz için inanılmaz ekonomik ve sosyal açılımlar sağlayabilecektir.

Bu arada TürkPatent yönetiminde 2022 yılı sonlarında gerçekleşen değişimin coğrafi işaretlerimiz için hayırlı olmasını diliyor, yeni yönetimden tescillerde ürün grubu başlıkları konusunda yapılan önemli hataların düzeltilmesini, sistemin işleyişini kilitleyen yönetim ve denetim konularında Tarım Orman şurası kararlarının ivedilikle yaşama geçirilmesini ve popülist uygulamalardan kaçınılmasını diliyoruz. Türkiye coğrafi işaretleri için nihai çözüm 2. Sayımızda da vurgulandığı ve tüm dünyada olduğu gibi müstakil bir birimin kurulması ile gerçekleşecektir. Bu kurum "Türkiye Coğrafi İşaretler Enstitüsü'dür".

MİGROS MEMLEKETİN DÖRT BİR YANINDA

Tonlarca meyve, sebze, et ve süt ürünü
güvenle sofralarımızda! Çünkü gelecek tarımda.

#TarımBizimGeleceğimiz

MİGROS

YÖRESEL ÜRÜNLER VE COĞRAFI İŞARETLER

Değerli okurlar, Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı'nın süreli yayını olan YÜciDER-Gİ'nin üçüncü sayısını sizlere ulaştırarak sizlerle olan birlikteliğimizi sürdürüyoruz. Bu sayımızı da zevkle okuyarak faydalanacağınızı umuyoruz.

YÜciDER-Gİ Türkiye'de spesifik olarak coğrafi işaretler üzerine odaklanan ilk ve tek dergi olmayı sürdürmektedir. Birinci sayımızdan itibaren aldığımız tepkiler dergimizin coğrafi işaretlerle ilgili yaratılan farkındalıkta çok önemli paya sahip olduğunu göstermektedir. Artan farkındalık bir yandan bizleri mutlu ederken, diğer yandan dergi hazırlıkları sırasında birçok bilim alanının ortak araştırma konusu olan coğrafi işaretler konusunda yapılan bilimsel yayınların giderek arttığını görmek bizleri heyecanlandırmaktadır.

Her sayımızda belirttiğimiz gibi, YÜciDER-Gİ coğrafi işaretlere odaklanmış tüm ulusal ve uluslararası çalışmalara, yabancı dilde yazılmış makalelere -çevirileriyle birlikte verilmek kaydıyla- açıktır. YÜciDER-Gİ hakemli bir dergi olmamakla birlikte, dergimize basılmak üzere gönderilen tüm çalışmalar yayın kurulumuzun onayına tabidir. Son olarak dergimiz, coğrafi işaretlerle ilgili bir bilgi platformu oluşturma hedefiyle paralel olarak bilimsel araştırmalara dayalı veya bilgilendirici her yazıya ve yazım türüne kapı açmaktadır.

Yeni sayımızın içeriği hakkında bilgi vermeden dergimizle ve coğrafi işaretlerle ilk kez karşılaşacak okuyucularımızı öncelikle iki önemli makaleye yönlendirmek isteriz. Makaleler Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu tarafından kaleme alınmış, birincisi "Coğrafi İşaretlerin A, B, C'si", ikincisi

“Türkiye Coğrafi İşaretlerin Neresinde?” isimleriyle YÜciDER-Gİ'nin ilk sayısında yer almaktadır ve YÜciTA internet sitesinde [https://www.yucita.org / YUCITA-Uyeleri](https://www.yucita.org/YUCITA-Uyeleri) ulaşılabilir durumdadır.

Bu sayımızda YÜciDER-Gİ'nin kapak konusu coğrafi işaret tescilli Alanya muzunu olmuştur. 2022 yılı Ekim ayında Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (ALTSO)'nın daveti üzerine Alanya'da gerçekleştirdiğimiz saha çalışmaları sırasında Alanya muzuyla ilgili olarak ilçede yapılan çalışmalara, zaman içinde yaşanan gelişmelere tanık olmamız ve tescil sahibi ALTSO'nun muzla ilgili ileriye dönük planlarını öğrenmemiz bizleri heyecanlandırmış ve dergi kapağını bu coğrafi işaretime ayırmamıza yol açmıştır. Dergimizin ilerleyen bölümlerinde Doç. Dr. Mehmet Zambak'ın Alanya muzunu ile ilgili makalesinde tüm bu ayrıntıları bulabilirsiniz.

Üçüncü sayımızda da “Uluslararası Yaklaşımlar”, “Yörelere”, “Ürünler”, “360 Derece Coğrafi İşaretler” ve “YÜciTA Faaliyetleri” daha önceki sayılarımızda olduğu gibi ana bölümleri oluşturmaktadır. İkinci sayımızda “Bal” ile başlattığımız “Özel Konu” bölümü gelen olumlu tepkiler üzerine bu sayımızda da devam ettirilmiş ve bu sayının “Özel Konusu” olarak “Peynir” seçilmiştir. Üçüncü sayımız daha önceki sayılarımızda yer almayan iki yeni bölüme daha yer açmıştır. Birincisi “Yemeklerde Coğrafi İşaretler”, ikincisi ise “Slow-Food” bölümleridir. Dergimizin son bölümleri “YÜciTA'nın Aldığı Ödüllere” ve üçüncü sayımıza “Katkı Verenlere” ayrılmıştır.

Birinci bölüm coğrafi işaretler konusuna uluslararası yaklaşımları ele almaktadır. Bu kısımdaki ilk makale INAO eski Direktörü, Fransa Buğday Üreticileri Genel Birliği, Genel Müdürü Jean-Louis Buer tarafından kaleme alınmış ve makalede Fransa'da coğrafi işaretlerin yönetiminden sorumlu olan Köken Adlandırılmaları ve Kalite Ulusal Enstitüsü (INAO) tanıtılmıştır. Bu makalenin Fransızca'dan çevirisi Prof. Dr. Selma Tozanlı tarafından yapılmıştır. İkinci makale FAO Türkiye Temsilci Yardımcısı Dr. Ayşegül Selvişik tarafından kaleme alınmıştır. Dr. Selvişik yazısında sürdürülebilir gıda sistemlerinin coğrafi işaretlerle ilişkisine odaklanmaktadır. Takip eden iki makale sırasıyla Avrupa Komisyonu, Tarım ve Kırsal Kalkınma Genel Müdür Yardımcısı Branka Tome ve Uluslararası Coğrafi İşaretler Ağı Organizasyonu (OriGIN) önceki Başkanı Claude Vermot-Desroches tarafından kaleme alınmıştır. Her iki makale de 08-09 Eylül 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleşen Coğrafi İşaretler Zirvesi hakkında yazarların izlenimlerini vermektedir. Bu makaleler dilimize sırasıyla Prof. Dr. Selim Çağatay ve Prof. Dr. Selma Tozanlı tarafından çevrilmiştir. Bu bölümün son yazısı UNESCO Dünya Gıda Kürsüsü Bilimsel Danışmanı Prof. Dr. Jean-Louis Rastoin tarafından YÜciDER-Gİ'nin ilk iki sayısı üzerine kaleme

alınmıştır. Makalenin Fransızca'dan çevirisi yine Prof. Dr. Selma Tozanlı tarafından yapılmıştır.

İkinci bölüm bazı yörelerimizde coğrafi işaretlerin tanıtımına ayrılmıştır. İlk yazıda Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Kaya “Diyarbakır” ilimizin coğrafi işaretlerini tanıtırken, ikinci ve üçüncü yazılarda İzmir Ticaret Borsası, Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Pınar Nacak ve Profesyonel Turist Rehberi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi öğretim üyesi Dr. Eren Canbolat “Samsun” ilimizin coğrafi işaretlerini anlatmaktadır.

Üçüncü bölüm seçilmiş coğrafi işaretlerin tanıtımına ayrılmıştır. Yazılar bir yandan ürünlerin yörelerine odaklanırken diğer yandan ürünlere coğrafi işaret tescilli kazandıran özellikleri ve üretim yöntemlerini anlatmaktadır. İlk menşe adı olarak “Siirt Pervari Balı” alınmış, makale Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Aslı Özkök tarafından kaleme alınmıştır. Bunu takiben, bir menşe adı olan “Milas Zeytinyağı” Milas Ticaret ve Sanayi Odası Basın Danışmanı Osman Olcay Akdeniz tarafından anlatılmıştır. Diğer bir menşe adı olan “Alanya Muzu” Akdeniz Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Mehmet Zambak tarafından ele alınmıştır. Tanıtımı yapılan dördüncü ürün bir mahreç işareti olan “Burdur Kabak Helvası”dır. Anlatım YÜciTA Başkanı Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu tarafından yapılmıştır. Bölümün son yazısı bir mahreç işareti olan “Şile Bezi”ne ayrılmıştır. Makaleyi YÜciTA Bolu Temsilcisi Cem Kösemeci ve Şile Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nden Cemre Tokatlı kaleme almıştır.

Dördüncü bölüm, yemeklerde Türkiye'nin yedi bölgesinden seçilmiş birer coğrafi işaretin tanıtımına ayrılmıştır. Bu, Mutfak Kültürü Araştırmacısı ve Yazarı Nilhan Aras tarafından gerçekleştirilmiştir.

Dergimizin beşinci bölümü bu sayının özel konusu “Peynir” üzerine yazılan makaleleri içermektedir. Bölümün açılışı Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Seval Sevgi Kırdar tarafından yazılan “Türkiye Peynir Atlası” ile yapılmaktadır. Takiben Berrin Bal Onur ve Neşe Aksoy Biber tarafından kaleme alınan “Çorum Kargı Tulumu” ve “Van Otlı Peyniri” anlatılmaktadır. Yurtiçinden tanıtımı yapılan diğer iki tescilli peynirlerimiz “Ezine Peyniri” ve “Kars Kaşarı”dır. Bu makaleler sırasıyla Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Yonca Yüceer ve Kafkas Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Asya Çetinkaya tarafından yazılmıştır. Bölüm yurt dışından tescilli iki peynirin tanıtımı ile sona ermektedir. Birincisi Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu tarafından kaleme alınan “Fransa Epoisses Peyniri”, ikincisi ise yine

Berrin Bal Onur ve Neşe Aksoy Biber tarafından yazılan "Parmigiano Reggiano Peyniri"dir.

"360 Derece Coğrafi İşaretler" dergimizin altıncı bölümüdür. Bu bölüm konuya değişik açılardan yaklaşan yazılardan oluşmaktadır. İlk yazı, Prof. Dr. Selim Çağatay ve Gökhan Aktoprak'a ait coğrafi işaret tescilli "Malatya ve Mut Kayısıları" üzerinedir. Ardından YÜciTA üyesi İrfan Önal "Tarım, Turizm ve Kültürün Bağlantı Noktası" olarak coğrafi işaretler ve gastronomiyi ele almaktadır. Adres Patent Genel Müdürü Cumhur Akbulut "Türkiye'de Coğrafi İşaret Potansiyeli" üzerine bir makale ile yer alırken, onu takiben Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Tayfun Çukur ve Doç. Dr. Figen Çukur'un "Milas Zeytinyağı" üzerine araştırmaları gelmektedir. Marka ve Patent Vekili Peri Banu Nemutlu Ertike bize Almanya'nın tescilli biralarını tanıttığı "Oktoberfest" isimli yazı ile bölümde yer almaktadır. Bölümün son iki yazısından ilki Yemek Kültürü Araştırmacısı Yasmina Lokmanoğlu tarafından kaleme alınan "Cİ'lerin Gastronomik Değer Dönüşümü" isimli makaledir. İkincisi ise Işıl Reyhan Reis Yorgun tarafından yazılan "Tarım Sektöründe Geleceğe Umutlu Bakış, "Yapay Zekâ Teknolojileri" Gençleri Tarıma Yönlendiriyor" isimli makaledir.

Dergimizin üçüncü sayısında ilk kez yer alan bir bölüm "Slow-food" gastronomi fuarlarına ilişkindir. Bu bölümde İzmir Büyükşehir Belediyesi, Tarımsal Hizmetler Dairesi Başkanı Şevket Meriç 2-11 Eylül 2022 tarihleri arasında İzmir'de gerçekleşen "Terra Madre Anadolu 2022" fuarını tanıtırken, Berrin Bal Onur ve Neşe Aksoy Biber 22-26 Eylül 2022 tarihlerinde gözlemci olarak katıldıkları "Torino Terra Madre Uluslararası Gastronomi Fuarı"nı bizlere anlatmaktadır.

Üçüncü sayının sekizinci bölümü "YÜciTA Faaliyetleri"ne ayrılmıştır. Bu bölüm YÜciTA'nın organize ettiği veya katılım sağladığı toplantılar, çalıştaylar, saha çalışmaları, seminerler, gastronomi festivalleri, yerli malı haftası aktiviteleri ve her sayıda olduğu gibi OriGIn'den aktarımlarla çok zengin bir içeriğe sahiptir. Okuyucunun tüm faaliyetlerle ilgili detaylı değerlendirmeleri, aktarımları faydalı ve bilgilendirici bulacağına eminiz. Burada ise dikkatinizi özellikle 23-26 Haziran 2022 tarihinde Erdek'te gerçekleştirilen YÜciTA çalıştayına, 07-09 Ağustos 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleşen İstanbul Coğrafi İşaretler Zirvesi ve YÜciTA uygulamalı çalıştayına ve son olarak 14-18 Eylül 2022 tarihinde Gaziantep'te gerçekleştirilen Gastroantep etkinlikleri ve YÜciTA çalıştayına çekmek istiyoruz. Her üç etkinlikte de YÜciTA birçok üyesiyle aktif olarak rol almıştır. Erdek çalıştayını uzun süren pandemi kısıtlamalarından sonra YÜciTA'nın yüz yüze gerçekleştirdiği ilk çalıştaydır ve

aslında geleneksel olarak YÜciTA'nın her altı ayda bir defa gerçekleştirdiği planlı seminer ve çalıştaylarının 2022 yılındaki ilkidir. Ev sahibi kurum Erdek Ticaret Odası olurken, çalışmaya katılım çok yüksek ve coşku çok büyük olmuştur. İstanbul'da ev sahibi kurum Metro Toptancı Marketler Zinciri olmuştur. Bu etkinliğe Avrupa Komisyonu, Tarım ve Kırsal Kalkınma Genel Müdür Yardımcısı Branka Tome ve Uluslararası Coğrafi İşaretler Ağı Organizasyonu (OriGIn) önceki Başkanı Claude Vermot-Desroches'da katılmışlardır. Son olarak Gaziantep'te gerçekleştirilen Gastroantep festivaline yine katılım çok yüksek olmuş ve YÜciTA üyeleri diğer etkinliklerde olduğu gibi çeşitli sunumlar yapmışlardır. Ev sahibi kurum Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'dir ve YÜciTA bu festivale Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin'in özel davetlisi olarak katılmıştır. YÜciTA'nın burada gerçekleştirdiği çalıştay, aradan altı ay geçmemiş olsa da, katılım ve etki itibarı ile 2022 yılı planlı ikinci seminer ve çalıştay kabul etmekteyiz.

Dergimizin son bölümleri YÜciTA'nın 2022 yılında aldığı ödüllere, üçüncü sayımıza katkı verenlerin tanıtımına ve Ekler'de verilen Türkiye ve Avrupa Birliği'nde coğrafi işaret tescillerine ayrılmıştır. YÜciTA için bir sevinç ve motivasyon kaynağı olan tüm ödüller içinde Güvenilir Ürün Platformu tarafından düzenlenen yarışmada en başarılı Sivil Toplum Kuruluşu olarak YÜciTA'nın ödüle layık görülmesi bizler için başlıbaşına bir gurur kaynağı olmuştur.

Sizleri dergimizle başbaşa bırakırken; dergimizin çıkarılması ve sizlere ulaştırılması için başından beri büyük emek sarf eden YÜciTA'nın kurucusu ve YÜciDER-Gİ'nin fikir babası Prof. Dr. Yavuz Tekelioğlu'na, yurt içinden ve dışından dergiye katkı veren tüm yazarlara, yazıları değerlendiren Yayın Kurulu ve Danışma Kurulu üyelerine, dergimize reklam vererek ve başış yaparak bizi güçlendiren tüm kurumlarımıza, dergimizin tasarımını gerçekleştirebilmek için titizlikle çalışan Erdem Tekiner'e ve dergimizin basımında bize destek olan Filmon Ofset'e içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Bu sayıda adı geçen tüm yazarların afilyasyonları kendi yazılarının altında bulunmaktadır, konularıyla ilgili sorularınız için onlara e-posta adreslerinden ulaşabilirsiniz.

Dergimizi zevkle ve öğrenerek okuyacağınızdan eminim, YÜciDER-Gİ'yi sizlerle buluşturmak bizim için büyük bir onur ve mutluluktur.

Divle Obruk
Peyniri

Kayseri
Antrikot
Pastırma

Ezincan
Tulum Peyniri

Kars Kaşarı

Kayseri
Parmak Sucuk

Doğru Üreticiden Doğru Ürün CarrefourSA'da

Yerel lezzetleri **ülkenin dört bir yanına taşımanın gururu** CarrefourSA'nın!

Bölgesinde yetişen hayvanların sütleriyle, kendi yöresine ait formül kullanılarak yapılan peynirlere aldığı **tescil sebebiyle CarrefourSA 75 coğrafi işaretli ürünle** bu gururu resmen yaşıyor.

Coğrafi İşaretli Ürünleriyle CarrefourSA, **bu toprağın değerlerini yine bu toprağın insanına iletiyor.**

GENLERİNDE ZİRVE VARSA BEKLERİZ!

DÜNYADAKİ TÜM TESCİLLİ COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN İLK VE TEK ONLINE PAZAR YERİ
OLMANIN SORUMLULUĞUNU BİLEREK HEP BİRLİKTE ZİRVEYE İLERLİYORUZ.

 endemigo

Üretici Başvurusu için

www.endemigo.com | +90 850 885 5008

Tüm dünyada sadece tescilli Coğrafi İşaretle ürün Üreticilerinin bulunduğu tek pazar yeri Endemigo.com'un online ihracat platformu sayesinde bir tıkla bütün dünya ürünlerinizi satın alır. Milyonlarca ürün arasında kaybolmazsınız. Endemigo üreticileri üretime teşvik eder ve ürününüzün hak ettiği değeri görmesini sağlar. Coğrafi işaretle ürün üreticilerine özel hizmet alır, yüksek kaliteli ürünlerle bir arada olur ve dijital dünyada temsil edilirsiniz. Yüksek komisyon oranları ödemedi ürünlerinizin katma değerini arttırırsınız.

Endemigo.com Üretici Destek Programları: Kadın Girişimci & Kooperatifler Destek Programı, Global İhracat & Distribütörlük & Toptan Satış Destek Programı, Marka Destek Programı, Ve daha birçok ayrıcalık Endemigo'da.

ULUSLARARASI YAKLAŞIMLAR

L'INSTITUT NATIONAL DE L'ORIGINE ET DE LA QUALITÉ (INAO)

ULUSAL MENŞE VE KALİTE ENSTİTÜSÜ (INAO)

Jean-Louis Buer

Çeviri: Prof. Dr. Selma Tozanlı

SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA SİSTEMLERİ VE COĞRAFİ İŞARETLER

Dr. Ayşegül Selişık

GEOGRAPHICAL INDICATIONS (GIS): A RICH HERITAGE FROM
OUR REGIONS

COĞRAFİ İŞARETLER (Gİ): BÖLGELERİMİZİN ZENGİN MİRASI

Branka Tome

Çeviri: Prof. Dr. Selim Çağatay

SOMMET INTERNATIONAL D'ISTANBUL SUR LES
INDICATIONS GÉOGRAPHIQUE

İSTANBUL ULUSLARARASI COĞRAFİ İŞARETLER ZİRVESİ

Claude Vermot-Desroches

Çeviri: Prof. Dr. Selma Tozanlı

YÜCİDER-Gİ: UN OUTIL PERFORMANT DE PARTAGE DE
CONNAISSANCES ET DE PROMOTION DES PRODUITS DE
TERROIR DE LA TURQUIE

*YÜCİDER-Gİ: TÜRKİYE'NİN YÖRESEL ÜRÜNLERİNİ TANITMAK
VE BİLGİ PAYLAŞIMI İÇİN GÜÇLÜ BİR ARAÇ*

Prof. Dr. Jean-Louis Rastoin

Çeviri: Prof. Dr. Selma Tozanlı

L'INSTITUT NATIONAL DE L'ORIGINE ET DE LA QUALITÉ (INAO)

L'Institut national de l'origine et de la qualité (INAO) est un établissement public administratif, doté de la personnalité civile, sous tutelle du ministère de l'Agriculture et de la Souveraineté alimentaire.

Ses origines déjà anciennes

Il a été créé en 1947 et fait suite à la mise en place en 1936 du comité national des vins d'appellation. Des 1905, une loi sur la protection des vins, à l'époque beaucoup contrefaits, a été mise en place pour protéger le travail des producteurs et la sécurité du consommateur. Sur cette base, les vins d'appellation ont été reconnus à partir de 1936. Certains fromages ont commencé à être protégés dès 1919 suite à des décisions de justice pour les mêmes raisons.

Comme le disait à l'époque un des fondateurs de cette politique Joseph Capus «L'appellation d'origine d'un vin ou d'une eau-de-vie n'est pas, avons-nous dit, une simple indication de provenance: elle est également la garantie d'une certaine qualité que le consommateur a coutume

de retrouver dans tous les produits de la même origine. Aussi, dans la protection des appellations d'origine, il faut envisager deux ordres d'idée: elle doit offrir au consommateur des garanties d'authenticité; il faut que le vin provienne effectivement de la région désignée par cette appellation. Mais cela ne suffit pas: dans le périmètre d'une région géographique ainsi désignée, il existe presque toujours, à côté des terrains aptes à la production des vins fins, des sols d'une autre nature, propres seulement à la culture des prairies ou des céréales, au même des terrains marécageux. Le sol étant un des facteurs de l'originalité et de la qualité du produit, le simple bon sens indique qu'un vignoble planté dans des terrains impropres ne mérite pas l'appellation d'origine d'une région renommée.

Il est possible aussi que, dans cette région, on plante non pas les cépages nobles à faible rendement dont les vins ont créé la renommée de l'appellation, mais des cépages vulgaires, à grand rendement, qui ne peuvent produire que des vins de qualité inférieure.

Il ne suffit donc pas de garantir l'authenticité d'un produit, il importe encore d'en assurer la qualité, dans la mesure où elle dépend du sol et des cépages.

Ces deux sortes de garanties auraient dû être liées dans la législation dès le début; il n'en fut malheureusement pas ainsi.

L'appellation d'origine s'est formée par la pratique de certaines méthodes de production: choix du sol et des cépages notamment, dont la science moderne a justifié le bien-fondé. Il s'est établi ainsi certains usages grâce à quoi l'appellation a conservé toute sa valeur.

Il y a donc à considérer et à protéger dans l'appellation d'origine:

- 1. l'origine géographique ;*
- 2. les usages de production.*

C'est par l'interprétation qu'on donnera au mot "usages" que les deux thèses sur l'appellation d'origine vont s'affronter. Dans l'origine géographique du vin il s'est produit certains usages d'ordre commercial qui ont étendu le nom d'une certaine commune à une ou plusieurs communes voisines où se retrouvent les mêmes conditions naturelles relatives au sol et aux cépages.

Les facteurs naturels qui déterminent la qualité d'un vin sont rarement confinés aux limites administratives d'une commune; ils les débordent le plus fréquemment. La nature ne connaît pas de telles restrictions. Il s'est ainsi constitué des groupements de communes ou de lieux-dits, formant une région viticole hors des cadres administratifs. Les pratiques commerciales ont donné à cet ensemble le nom de la commune éminente qui leur sert d'étendard»

Tout est là: des facteurs géographiques, physiques ou climatologiques qui permettent au vin de s'exprimer de manière spécifique – et agréable – et des usages de production humains qui en font une chose inégalée. Les uns sont indissociables des autres.

Cela est tout aussi vrai si l'on parle de fromages (races de vaches ou de brebis particulières, alimentation sur certains terroirs à la flore spécifique, méthodes ancestrales de production) ou d'huiles d'olive ou de tout autre produits (même le bois dans certains massifs et à certaines altitudes. On peut faire de la crème et du beurre mais pas avec le goût de la crème et du beurre de Bresse qui ont l'arôme des fleurs pâturées par les vaches de cette région. Le goût du Comté est lié à l'alimentation des animaux et varie selon la saison et le type d'herbage. On peut faire du bois mis dans le massif de la Chartreuse et à certaines altitudes celui ci on tire les bois les plus aptes à faire des constructions solides et complexes.

Ses missions larges

L'INAO est chargé de la mise en œuvre de la politique française relative aux signes officiels d'identification de la qualité et de l'origine des produits agricoles et agroalimentaires: **Appellation d'origine contrôlée (AOC), Appellation d'origine protégée (AOP), Indication géographique protégée (IGP), Spécialité traditionnelle garantie (STG), Label rouge (LR) et agriculture biologique (AB).**

La politique française de qualité des produits agricoles et agroalimentaires mise en œuvre par l'INAO repose sur une étroite collaboration entre les professionnels regroupés au sein **d'organismes de défense et de gestion (ODG), les organismes de contrôles agréés, les services de l'État et l'Institut.**

Toutes les régions françaises sont concernées par ces signes. Selon la dernière enquête sur la structure des exploitations, environ 10% des exploitations agricoles (hors viticoles et biologiques) en France disposent d'au moins une production sous IGP, Label rouge ou AOC/AOP.

En 2020, l'INAO encadrait **1 183 produits**, parmi lesquels on dénombre **363 vins AOP/AOC, 17 boissons spiritueuses AOC et 5 cidres et poirés AOC/AOP, 101 produits agroalimentaires AOP (dont 51 produits laitiers, principalement des fromages) et 2 AOC forestières (bois de construction de certains massifs particuliers).** L'INAO encadre également **74 vins IGP, 35 boissons spiritueuses sous IG, 2 cidres IGP, 146 agroalimentaires IGP, 2 STG et 436 produits Label Rouge (produits principalement de volaille et de charcuterie de qualité supérieure sous cette protection très connue des Français).** Pour le secteur de l'agriculture biologique, on comptait en 2020 en France plus de **79 000 opérateurs** (producteurs, transformateurs, distributeurs et importateurs) engagés.

Son organisation originale

En 2020, le budget de l'INAO était de l'ordre de **24 millions d'euros.** Les recettes sont constituées à près de 70% d'une dotation du ministère chargé de l'agriculture et des droits perçus sur les productions sous signes officiels d'identification de la qualité et de l'origine, qui représentent environ 27% des recettes, et autres diverses ressources propres.

L'Institut, dont le siège est à Montreuil à côté de Paris, s'appuie sur **8 délégations territoriales** couvrant l'ensemble du territoire français.

Environ **250 agents** accompagnent les producteurs dans leurs démarches d'obtention d'un signe officiel d'identification de l'origine et de la qualité. Ils préparent

YÜciDERGi

*Dergimizin basılı versiyonunu yapacağınız 1250 TL'lik bir bağış ile elde edebilirsiniz. Bağış miktarı YÜciTA gönüllüleri için 1000 TL'dir.

Tamamen gönüllü destekleri ile faaliyetlerini yürüten YÜCİTA'nın dernek statüsündeki tüzel kişiliği YÜciDER-Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Araştırma Derneği olup (Kütük No: 07-038-038) nakdi bağış yoluyla destek olmak isteyenler için banka hesap numarası bilgilerimiz:

BANKA/ŞUBE: Türkiye İş Bankası Akdeniz Üniversitesi Şubesi

ALICI ADI: YÖRESEL ÜRÜNLER COĞRAFİ İŞARETLER ARAŞTIRMA DERNEĞİ

IBAN: TR 33 0006 4000 0016 2020 8548 78

AÇIKLAMA: Teslim adresinizi ve bağış dekontunuzu tryucider@gmail.com adresine e-posta ile gönderdikten sonra dergimiz size Yurtiçi Kargo ile indirimli ve alıcı ödemeli olarak gönderilecektir.